

Ovra Solara Magriel

**Consentiment
dalla vischnaunca da Mustér a basa digl art. 71a LEn
per la realisaziun d'in stabiliment fotovoltaic grond
sin l'Alp Magriel**

M E S S A D I

dalla suprastanza communal a al cussegl da vischnaunca

Stimada signura presidenta
Stimadas signuras cusseglieras
Preziai signurs cussegliers

1. Situaziun da partenza

Muort la munconza d'energia ch'ei semussada la stad 2022 han las combras federalas en in conclus d'urgenza relaschau entginas adattaziuns dalla lescha d'energia federala (LEn), denter auter era igl art. 71a LEn. A basa d'in conclus d'urgenza ei quella revisiun entrada igl 1. d'october 2022 en vigur. En consequenza ha il Cussegl federal relaschau cun l'entschatta avrel 2023 l'ordinaziun che duei reglar l'applicaziun dil conclus dallas combras federalas. A basa dall'ordinaziun ha il cantun Grischun elaborau in muossavia che duei denter auter reglar la procedura davart la lubientscha da construcziun.

Igl art. 71a LEn ei ina part dil conclus d'urgenza e possibilitescha denter auter ina procedura accelerada per la realisaziun da stabiliments fotovoltaics gronds. Tgei munta quei conclus d'urgenza?

Entochen che la construcziun da stabiliments fotovoltaics gronds lubescha ina produenziun annuala sur l'entira Svizra da maximal 2 TWh (terawat-ura), vala per quels implonts sco era pils conducts da colligaziun il suandont:

- a. Il basegns sto esser cumprovaus
 - b. Tier igl implont setracta ei d'in stabiliment da muntada naziunala; tier stabiliments enteifer objects tenor art. 5 LNP⁴ (objects protegi, sco palius da muntada naziunala etc.) resta l'obligaziun da protecziun. En tals loghens ein stabiliments fotovoltaics buca pusseivels.
 - c. Ei exista negin'obligaziun planisatoria, perquei la pussevkladad d'ina procedura d'approbaziun accelerada.
 - d. Igl interess per la realisaziun d'in semegliant implont ei pli impurtonts che auters interess da muntada naziunala, regiunala e locala;
 - e. Exclaus ein talas ovras en cass da:
 1. Palius da muntada naziunala tenor art. 78 al. 5 dalla constituziun federala;
 2. Biotops da muntada naziunala tenor art. 18a LNP (lescha davart la protecziun dalla natira e dalla patria);
 3. Reservats d'utschleglia dall'aua ed utschals migronts tenor art. 11 dalla lescha da catscha federala dils 20 da zercladur 1986.
- Stabiliments fotovoltaics da gronda dimensiun ston ademplir suandontas cundiziuns:
- a. La produenziun minimala annuala munta a 10 GWh (gigawat-ura) per ovra;
e
 - b. La produenziun minimala d'energia electrica il temps d'unviern, pia mintgamai naven digl 1. d'october entochen ils 31 da mars sto muntar a minimalmein 500 kWh (kilowatt-ura) per kW (kilowatt) prestaziun installada.
- La lubientscha da baghegiar per stabiliments fotovoltaics gronds succeda entras il cantun resp. la Regenza. Leutier basegni il consentiment dalla vischnaunca territoriala e dil proprietari da terren.

- Implonts che furneschan energia electrica entochen ils 31 da december 2025 ella reit electrica – tenor ordinaziun federala minimalmein 10% dil quantum d'energia previu – san quintar cun contribuziuns da maximalmein 60% vid ils cuosts d'investiziun. Il Cussegl federal definescha ils imports el cass singul. Ils producents d'energia inolteschan per quei intent ina calculaziun da rentabilitad.
- Ils implonts ston suenter ch'els ein vegni pri ord funcziun vegnir spazzai cumpleinamein ed il terren sto vegnir mess en uorden.
- Il conclus vala per projects che vegnan exponi publicamein entochen ils 31 da december 2025 sco era pil cass da proceduras da recuors.

2. Consequenzas

Il conclus federal ei singulars e levgescha la procedura da baghegiar per la realisaziun da stabiliments fotovoltaics gronds. La levgera vala denton mo el cass che l'ovra producescha dapli che 10 GWh ed ulteriuramein pil temps d'unviern minimalmein 500 kWh sin 1 kW prestaziun installada. La realisaziun d'ovras da quella dimensiun cun la pretensiun che quella produceschi sin 1 kW prestaziun els meins d'unviern silmeins 500 kWh, selai realisar mo ellas muntognas nua che l'irradiaziun dil sulegl selai cumbinar cun l'irradiaziun dalla neiv. Per quei motiv vegnan quellas ovras projectadas sin sur 2'000 m sur mar.

En consequenza ein las societads electricas idas vidlunder da tschercar loghens potents per realisar ovras da gronda dimensiun. Il december 2022 ha la CKW (Centralschweizerische Kraftwerke) contactau la vischnaunca per sclarir nua ch'igl ei dapertut pusseivel da realisar ovras solaras da tala grondezia ella vischnaunca da Mustér. Ord ils discuors ei semussau, ch'ei fagess era senn da planisar in'ovra fotovoltaica el territori da skis. Quei era cun risguard sin las obligaziuns che sedattan ord igl art. 71a al. 1 lit. b ed e LEn. La vischnaunca ha continuau las retschercas el territori dall'Alp Magriel ensemen cun la CKW. El decuors dallas lavurs d'exploraziun ha l'Axpo Solutions AG surpriu las incaricas dalla CKW. Il project ei sesviluppau aschi lunsch, che quel sa vegnir presentaus al cussegl da vischnaunca per tractaziun e decisiun.

3. Procedura

La lubientscha da baghegiar vegn concedida entras la Regenza grischuna. Cuntrari alla situaziun d'entochen ussa, basegna ei per ovras fotovoltaicas da quella dimensiun negina procedura planisatoria. Quei fatg scursanescha evidentamein la procedura d'approbaziun. Aschia eis ei pusseivel da realisar entochen che la finamira definida egl art. 71a LEn ei contonschida ovras da gronda dimensiun sulettamein a basa d'ina procedura da baghegiar. Co la procedura succeda definescha il cantun, il qual decida davart la lubientscha da baghegiar. Il cantun Grischun ha ediu in muossavia – *Leitfaden Bewilligungsverfahren für Photovoltaik-Grossanlagen nach Art. 71a ENG*. Il document declara sin varga 30 paginas il detagls dalla procedura e cuntegn entginas informaziuns concernent in'indemnisaziun pusseivla.

Il cantun preveda ina procedura semeglionta alla procedura per edificis e stabiliments ordeifer la zona da baghegiar. Cuntrari alla pratica decidan en quella procedura buca igl uffeci cantunal e la vischnaunca, mobein la Regenza conceda en in conclus coordinau la lubientscha da baghegiar. El rom dalla procedura da baghegiar ein ils mieds legals usitai pusseivels.

Petent	Damonda agl uffeci federal per tensiun aulta ESTI	Concernent ils conducts
Petent	Damonda da baghegiar Damondas per lubientschas cantunalas supplementaras, consentiments tenor art. 71a al. 3 dalla lescha d'energia (LEn)	
Vischnaunca e cantun	Examinaziun provisoria Examinaziun, schebein la documentaziun ei cumpleta entras igl UPT/ARE	Eventualmein cumpletaziun dalla documentaziun
Vischnaunca e proprietaris	Consentiment entras la vischnaunca territoriala ed ils proprietaris da terren	
Vischnaunca	Exposiziun e publicaziun ufficiala	Eventualas protestas
Uffeci pil svilup dil territori	Diregia e coordinescha la procedura	Uffecis pertuccai, consultaziun interna ANU examinaziun dalla cumpatibilitad ecologica
Regenza	Regenza conclus d'approbaziun coordinau	

Per possibilitar als projectaders la segirtad da planisaziun e projectaziun duei la vischnaunca decider el stan actual da principi, schebein ella vul dar siu consentiment all'ovra ni buca. Tenor art. 9f dall'ordinaziun federala d'energia vegn definiu l'autoridad communal cumpetenta per conceder la lubientscha. Aschinavon ch'il cantun definescha negin auter, ei la medema istanza legitimada da conceder la lubientscha, la quala ha la cumpetenza da relaschar leschas communalas. En quei cass ei il cussegl da vischnaunca legitimaus da dar il consentiment cun suttametter il conclus al referentum facultativ. La suprastanza communal ei denton vegnida tier la conclusiun da suttametter quella damonda alla cuminonza da votantas e votants.

Actualmein sesanflan las interpresas pertuccadas ella fasa da planisaziun. La procedura ei cumbinada cun differents pass e l'elaboraziun dil project cun tut ils rapports pretenda grondas retschercas. Cunzun las damondas concernent la cumpatibilitad ecologica dil project ein cumbinadas cun numerusas retschercas. Schegie ch'ei basegna buca ina procedura planisatoria, eis ei tuttina necessari d'examinar la cumpatibilitad dil project culs basegns ecologics e da rispunder entginas damondas pertuccont la natira ed igl ambient. El decuors dalla procedura da baghegiar vegnan ils gremis communal pia a vegnir confruntai repetidamein cun quei project. Il mument setracta ei da sclarir da principi, schebein la vischnaunca sa s'accordar da sustener quell'ovra da gronda muntada e da conceder da principi alla societad Ovra Solara Magriel il dretg da baghegiar tenor las cundiziuns stipuladas en ina cunvegientscha d'intenziun resp. en in contract davart il dretg da baghegiar.

4. Indemnisaziuns

En connex cun l'indemnisaziun curescha gia dapi il december 2022 l'idea dil rap solar, semegliant all'indemnisaziun ord ils tscheins d'aua ch'ei denton buca aschi aulta. Leu succeda l'indemnisaziun tenor la producziun en proporziun cugl onn hidrologic – pia las precipitaziuns resp. la plievgia. La differenza ei quella, ch'il diever dall'aua e dall'energia che seresulta ordlunder ei reglada tenor constituziun cantunala ed ulteriuras directivas cantunalas e federalas. El cass dalla producziun solara exista negina basa legala concernent l'indemnisaziun pil proprietari da terren resp. per la vischnaunca che dat il consentiment ad in'ovra solara da gronda dimensiun.

A Magriel vegn l'ovra realisada sin territori communal. La vischnaunca sa pia sebasar sco proprietaria da terren sil tscheins pil dretg da baghegiar. L'Axpo ha a vesta d'autras ovras buca saviu conceder in tscheins pil dretg da baghegiar el rom dalla producziun d'energia (p.ex. 1 rp./kWh). Era in'indemnisaziun per meter quadrat ei buca stau in'opziun. Perquei ein ins secunvegni da definir il tscheins en fuorma d'ina pauschala annuala independenta dalla producziun d'energia.

5. Oвра Solara Magriel

L'Ovra Solara Magriel duei vegnir realisada comunablamein entras l'Axpo Solutions AG e las Pendicularas Mustér SA. Igl ei previu che las Pendicularas Mustér separticipeschien cun 40% vid l'interpresa Oвра Solara Magriel e l'Axpo cun 60%. Ensemen cun L'Axpo e las Pendicularas Mustér ein ils detagls tecnics dall'ovra sco era cundiziuns per la collaboraziun vegni elaborai. Las Pendicularas quantan, grazia ad ina collaboraziun, da saver reducir massivamein ils cuosts d'energia ch'ei davos onns s'augmentai da maniera exorbitanta e cheutras meglierar sia situaziun economica. Ils differents detagls tier l'ovra ein vegni stipulai en ina cunvegnientscha d'intenziun. Suenten in eventual consentiment alla votaziun all'urna vegn preparau il contract davart il dretg da baghegiar cun suandonts puncts essenzials:

5.1 Il terren necessari per la construcziun digl implont solar

- La vischnaunca da Mustér ei proprietaria dalla parcella 2541. Il diever dalla parcella resp. ina part da quella surfatscha succeda en dretg da baghegiar.
- Als partenaris dalla cunvegna d'intenziun ein suandonts puncts enconuschents:
 - a. L'indemnisaziun pil dretg da construcziun munta a pauschal frs. 100'000.-- p.a. Quei import ei indexaus (prezi da consuments) e vegn adattaus mintga 10 onns.
 - b. Ulteriuramein succeda ina participaziun al gudogn ella dimensiun da 10%. Il gudogn secumpona dil recav dalla vendita d'energia sin la fiera libra (Grosshandelsmarkt) deduciu tuts ils cuosts, incl. cuosts da capital tenor BFE-WACC (actualmein 5.23% nominal) sco era taglias supplementaras. Las amortisaziuns succedan a buna fei (True and Fair View) tenor las pretensiuns usitadas dalla contabilitad. Eventualas sperditas vegnan surpridas el quen digl onn proxim.
 - c. El cass ch'igl EBIT (gudogn avon ils cuosts da capital e taglias) dalla fatschenta ei negativs, sereducescha l'indemnisaziun pil dretg da baghegiar en quei onn sin frs. 40'000.-- (pér valeivel da quei mument che l'ovra ei cumpleinamein en funcziun).
 - d. Il contract pil dretg da construcziun vegn elaboraus separadamein cun las cundiziuns fixadas.
 - e. Il tscheins da baghegiar ell'altezia da frs. 100'000.-- croda l'emprema gada cura che la lubientscha da baghegiar ei avon maun.

- f. Ils dretgs vegnan concedi alla societad per in cuoz da 60 onns naven da quei mument che l'ovra ei cumpleinamein en funcziun (il temps da veta previu per la construcziun purtonta). Enteifer quei temps quantan ins da saver remplazzar duas gadas ils moduls fotovoltaics.
- g. La societad ei el cass d'ina decisiun negativa d'investiziun legitimada da visar enteifer treis meins il contract pil dretg da construcziun. Medemamein ei la societad legitimada da visar il contract pil dretg da baghegiar suenter 30 onns da menaschi, mintgamai sin la fin d'in onn da menaschi cun observar in temps da visada da dus onns.
- h. Suenter ch'il termin pil contract en dretg da baghegiar ei spiraus resp. il menaschi digl implont ei vegnius liquidaus, s'oblighescha la societad da spazzar igl implont e da remetter il stan natural enteifer in termin commensurau (tschun onns) sin agen cuost (mira art. 71a al. 5 LEn). Quella sligiazion ei definitiva e possibilitescha neginas contractivas davart la curdada a tschep dall'ovra. En cass ch'ins less ina sligiazion flexibla, che possibiliteschan lu contractivas davart ina cuntinuaziun, stuess quei passus vegnir adattaus.

L'Ovra Solara Magriel duei haver sedia en vischnaunca. La vischnaunca separticipescha cun ina vusch al cussegl d'administraziun. Il cussegl d'administraziun duei secumponer da quater commembers. Dus commembers davart dall'Axpo che tschenta il president e mintgamai in commember davart dallas Penderas e dalla vischnaunca.

Plinavon stat liber entochen la fin da november 2023 (il december vegn fundau la nova societad) il dretg alla vischnaunca da separticipar finanziamein alla nova societad (Ovra Solara Magriel) entochen tier ina participaziun maximala da 10% dil capital d'aczias.

5.2 Schanzas e rescas dil project

Schanzas

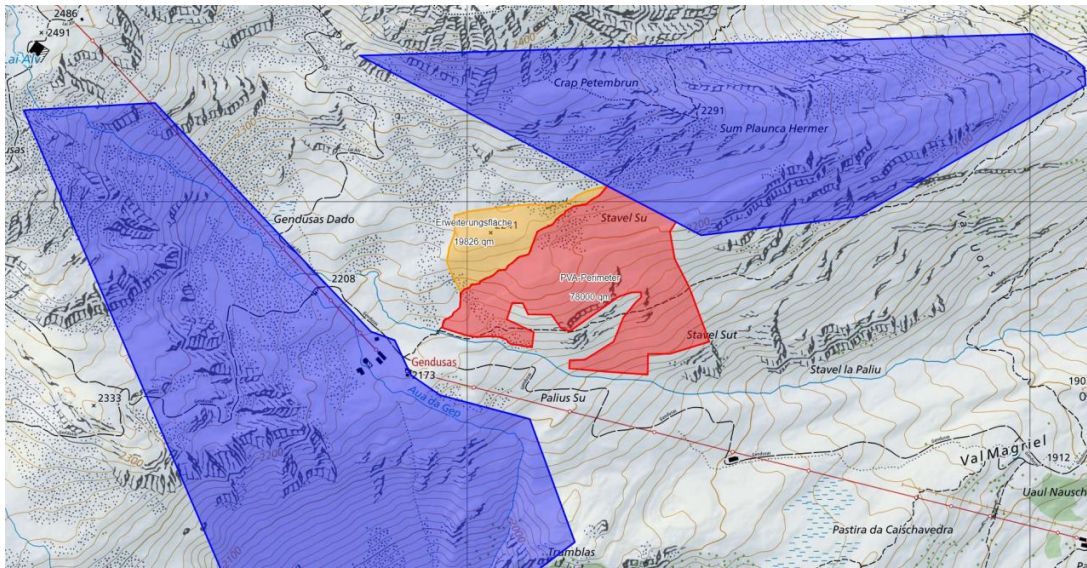
- Il domicil da taglia dall'interpresa sesanfla a Mustér
- In tscheins annual commensurau pil dretg da baghegiar cun ina partiziun dalla vischnaunca al gudogn
- Plazzas da lavur lucrativas, pussevладad d'acquistar enconuschientschas sil sector d'ovras solaras alpinas (know-how)
- Ina contribuziun davart dalla vischnaunca alla segirtad da provediment, strategia d'energia 2050

Rescas

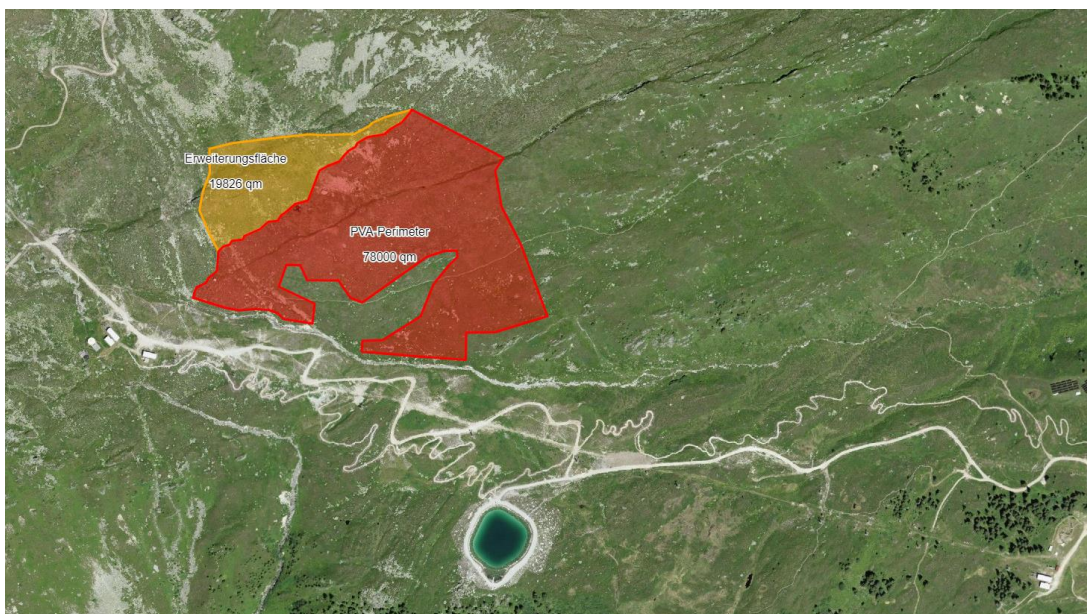
- Rentabilitad, bass prezis d'energia
- Influenzas sin fauna e flora
- Pasculaziun restrenschiada
- Protestas, retardaments enteifer la procedura d'approbaziun
- Retardaments tiels termins da furniziun, fatschentas da montascha
- Prighels dalla natira, vent, neiv, garniala

5.3 Indicaziuns tecnicas

Il rapport tecnic detagliau ei aschuntaus al messadi.

Perimeter da project (tgietschen/mellen), color blaua zona davart la protecziun dallas tschaffadas d'aua, stan da project fenadur 2023

Prestaziun dall'ovra	~ 10'000 kWp
Producziun annuala	~ 17'000'000 kWh (4'000 casadas)
Cumpart invernala	~ 40%
Meisas per moduls	~ 1'800 tocs
Moduls fotovoltaics	~ 18'000 tocs
Staziuns da transformaziun	~ 5 transformateurs en ina staziun
Alternateurs (Wechselrichter)	~ 50 tocs

5.4 Plan da termins

- 30-08-2023 Approbaziun dil messadi en suprastanza communal
- 15-09-2023 Tractaziun el cussegl da vischnaunca
- 29-09-2023 Orientaziun dalla populaziun
- 22-10-2023 Votaziun all'urna
- 4. Quartal 2023 Fundaziun dalla societad
- 4. Quartal 2023 Elaboraziun dils contracts pil dretg da construcziun e pils dretgs da transit
- 4. Quartal 2023 Inoltraziun dalla damonda da baghegiar
- 1. Quartal 2024 Inoltraziun dil project pils conducts da colligaziun e transport
- 31-12-2025 Prender en funcziun parzialmein l'ovra
- 31-12-2028 Funcziun cumpleina dall'ovra

Aschinavon che la cuminonza da votantas e votants conceda la lubientscha da construcziun, vegn elaborau la documentaziun el senn d'ina procedura EOZ (edificis e stabiliments ordeifer la zona da baghegiar) per saver inoltrar l'entschatta 2024 la damonda da baghegiar al cantun Grischun. Parallelmein leutier succeda la concorrenza (submissiun) d'offerta per las lavurs da construcziun. Previu ei d'entscheiver cun las lavurs da construcziun la stad/igl atun 2024. Igl onn 2025 duei vegnir entschiet cun l'installaziun dils moduls.

6. Ponderaziuns

El cass dall'Ovra Solara Magriel sa la vischnaunca quintar cun in tscheins en fuorma d'ina pauschala annuala independenta dalla producziun e supplementarmein cun ina participaziun al gudogn. Plinavon ei la vischnaunca involvida cun in representant el cussegl d'administraziun e sa aschia esser datier al decuors dallas lavurs da projectaziun, realisaziun e dil menaschi. La pauschala pil dretg da baghegiar vegn pagada naven dil mument che la lubientscha da baghegiar ei avon maun. La sedia dall'interpresa vegn ad esser a Mustér, aschia che la vischnaunca sa el cass d'in bien andament dalla fatschenta quintar cun entradas da taglia.

La suprastanza communal tschenta la damonda fundamentala, schebein votantas e votants ein promts da conceder la lubientscha alla realisaziun dalla Ovra Solara Magriel. La cumpetenzza da dar il consentiment da baghegiar per l'Ovra Solara Magriel cumpeta sin fundament digl art. 9f dall'ordinaziun federala d'energia en cumbinaziun cugl art. 36 al. 1 lit. c ed art. 21 lit. b dalla constituziun communal al cussegl da vischnaunca. La suprastanza communal propona sin fundament digl art. 36 al. 2 dalla constituziun communal da suttametter il conclus davart il consentiment da baghegiar alla votaziun all'urna. Il dretg da baghegiar all'Ovra Solara Magriel cumpeta pli tard tenor art. 32 lit. e dalla constituziun communal obligontamein al cussegl da vischnaunca ed alla cuminonza da votantas e votants.

7. Proposta

Sin fundament dallas ponderaziuns suramenziunadas

p r o p o n a

la suprastonza communalal al cussegl da vischnaunca da:

1. conceder el senn digl art. 71a dalla lescha federala d'energia (LEn) all'Ovra Solara Magriel (all'Axpo Solutions AG e Pendicularas Mustér SA) il consentiment per la realisaziun d'in stabiliment fotovoltaic da gronda dimensiun sigl intschess dall'Alp Magriel (parcella 2541);
2. da suttametter sura conclus el senn dallas prescripziuns digl art. 36 al. 2 dalla constituziun communalal alla votaziun all'urna.

Suprastonza communalal Disentis/Mustér
Il président:

René Epp

Il canzlist:

Andri Hendry

Disentis/Mustér, ils 5 da settember 2023

- Rapport tecnic Axpo